

Kolno_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	międzychodzki	
Gmina	Międzychód	
Miejscowość	Kolno	PMI_KO

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	19.10.2013	Miejsce wykonania	Dom informatora
Czas trwania	1 godzina	Forma i wielkość	Plik Audio/MP3 45,5 MB
Przeprowadzający	R.J.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
PMI_KO_01	M	43 lata	sołtys wsi Kolno	

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	„Wydaje mi się, że to znaczy nie było takiej różnicy jak na przykład w Międzychodzie jeśli była to bardzo zbliżona do nazwy dzisiejszej”.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	„No Huby mówili tutaj na zabudowania w kierunku Kamionny ale to kiedyś ale to myślę, że w większości wsi są te Huby a tak to nie ma. Tu wiem, że tylko mówią tu gdzie jest świetlica jest lasek to mówią na Kirhofku to wiem”.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	„Legendy żadnej nie ma”.
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne	
1.	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki) „Na wsi nie jest nic robione a w domu to staramy się zawsze spotkać ze znajomymi i z rodziną a z dziećmi to laliśmy wosk przez dziurkę od klucza”. Respondenci przytaczają tradycje wróżb na Andrzejki. Jedną z nich było lanie wosku przez dziurkę od klucza do zimnej wody a następnie odczytywanie znaczenia rzucanego cienia przez

		powstały wosk. Kolejną wróżbą niegdyś wykonywaną przez informatorów było przekładanie butów, który but pierwszy dotknie ściany bądź wyjdzie za próg ta osoba pierwsza wyjdzie za mąż lub się ożeni”.
2.	św. Marcina/11 listopada	„Tylko rogale pieczemy żona ze swoją mamą z powidłami”. Respondenci nigdy nie piekli tradycyjnych rogali Marcinkowskich.
3.	Adwent	„Nie ma zwyczaju”.
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	„Dzieci czyściły buty na Mikołaja teraz już wyrosły ale był czas że jak najbardziej, wyczyszczone postawione na parapecie okna”. Respondenci przytaczają tradycję czyszczenia butów i wystawiania ich w widoczne miejsca, w które to buty Św. Mikołaj miał przynosić małe upominki najczęściej były to słodycze. Mikołajki odbywają 6 grudnia.
5.	Wigilia	„Drzewko mamy prawdziwe stoi do święta Trzech Króli chociaż mieszkając w mieście to była taka zasada że drzewko stoi do kolędy a tutaj to raczej do Trzech Króli, ja montuje drzewko ale razem ubieramy, staramy się mieć 12 dań, kiedyś mieliśmy zupę rybną ale teraz mamy barszcz z uszkami, tutaj nie ma Pasterki ale my chodzimy z żoną tylko, dzielimy się opłatkiem kiedyś jak mieliśmy psa to się dzieliliśmy z psem ale z kotem nie ale jak byłem dzieckiem to dziadek wchodził do obory i do stajni nie wiem jak ze świniami ale konie i krowy to się dzielił”.
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Respondenci spędzają w gronie rodzinnym. Nie ma z tymi dniami żadnych tradycji.
7.	Sylwester/Nowy Rok	„Wynosili bramy i zawsze staram się zabezpieczyć swoją i dzieciaki wymyślają także wystawiają bramy, kiedyś chyba u pana Mieczkowskiego to było rozebrali wóz drabiniasty i złożyli go na stodole z płaskim dachem. My staramy się spędzić sylwestra na takich zorganizowanych imprezach”. W wioskach był zwyczaj wystawiania bram następnie chowania jej. Była to forma psikusów.
8.	Trzech Króli	„Dzieci nie chodzą, piszemy po drzwiach poświęconą kredą” Respondenci przytaczają tradycję pisania poświęconą kredą na drzwiach trzech liter C+M+B=bieżący rok, respondenci nie

		wiedzą skąd taki zwyczaj został on przekazany z pokolenia na pokolenie. Litery według respondentów oznaczają KACPER, MELCHOIR, BALTAZAR.
9.	Kolędniczy	Nie ma zwyczaju.
10.	MB Gromniczej	„Nie ma zwyczaju tylko do Kościoła ze świecą”.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	„Kiedyś były imprezy jak było Koło Gospodyń Wiejskich, Podkoziołek był tylko we wtorek do godz. 24 w Tłusty Czwartek moja teściowa piecze pączki też z powidłami”.
12.	Topienie Marzanny	Nie ma zwyczaju.
13.	Środa Popielcowa	„Do Kościoła posypać głowę popiołem słyszałem o tych woreczkach” Respondenci przytaczają zwyczaj zawieszania na szpilce małych woreczków wypełnionych popiołem jako forma psikusów.
14.	Śródpoście	Brak informacji.
15.	Niedziela Palmowa	„My mamy to trochę inaczej z racji tego że nas obsługuje ksiądz z Międzychodu to my wszystkie msze mamy dzień wcześniej i w sobotę to jest odbierane jako msza niedzielna, idziemy z palemkami do Kościoła ale palmy robimy z gałązki zwykłej, na pewno są domy gdzie te palmy się zachowuje przez cały rok u nas nie.”
16.	Triduum Paschalne	„Raczej nie, kiedyś było coś tu na wsi ale to pamiętam jako dzieciak, że trzeba było dostać czymś” Respondenci przytaczają tradycję Bożych ran czyli delikatne bicie najczęściej gałązką. Zazwyczaj Bił ten kto najwcześniej wstanie.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	„Z koszyczkiem do święconki zawsze chodzą dzieci teraz w sumie już syn i wodę święconą zabiera z Kościoła, zajacek zawsze jest czyli dzieci szukają gniazdek robimy jeszcze pisanki”.
18.	Poniedziałek Wielkanocny	„Śmingus dingus to jeszcze trochę się leją ale mało już młodych jest”.
19.	Zielone Świątki	„Poszczególne domy ciocia sobie zawsze robiła Brzóskami wjazd i dosłownie kilka domów co tam trochę zdbi”.

20.	Boże Ciało	„W Boże Ciało to jest procesja w Międzychodzie ale my nie zabieramy tej gałązki z ołtarza”.
21.	św. Jana	Nie ma tradycji.
22.	MB Zielnej	„My już nie robimy nic tylko te starsze panie te bukieciki sobie do Kościoła niosą.”
23.	MB Siewnej	Nie ma tradycji.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	„Przygotowujemy groby ale już nic samemu się nie robi tu jeszcze kiedyś z ostrokrzewu ktoś robił ale teraz kwiaty i znicze się kupuje” Respondenci uczestniczą w Mszy za dusze zmarłych, która odbywa się albo na cmentarzu albo w Kościele, przystrajają groby najczęściej kwiatami oraz zniczami.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	„Bery to jest tradycja długo wstać sięga sprowadzona jest z Niemiec jak ludzie po II Wojnie Światowej wyjeżdżali do pracy do Niemczech to stamtąd się wzięło. To się zaczyna w sobotę przed środą popielcową i w sobotę właśnie chodzą te małe dzieci czyli podstawówka, gimnazjum, w poniedziałek chodzą średnie bery czyli szkoła średnia i nie zamężni a te stare bery chodzą we wtorek to są osoby zamężne i te najczęściej które mają już swoje dzieci i rodziny. Odwiedzają każdy dom we wsi na Mosbergu kiedyś jeździli po sąsiednich wioskach ubiór to jest najmniejszy problem największy problem to jest kręcenie powiązów do misia, chłopaki się zbierają, ręce potem bolą i obwijają takim powiązem nogi, ręce i taki chłopak chodzi cały dzień w stroju, kiedyś było za dużo osób i połowa nie mogła iść a teraz jest coraz mniej” „Na koniec oktawy Bożego Ciała też robimy wianki i też chodzi się je poświęcić do Kościoła i zostają później gdzieś za obrazem powieszane”,
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	„Nic takiego, kiedyś słyszałem jak mówili jak córka moja była mała to mówili o czerwonej wstążeczce w wózku żeby nikt nie oczarował. Mój szwagier był kąpany w czarcim żebrze bo płakał jak był malutki”.
2.	Ślub i wesele	„Pól teramy biją szkło, zawsze odbywa się to w domu panny młodej kiedyś robili dzień przed ślubem a teraz robią tydzień wcześniej”.

3.	Śmierć i pogrzeb	„Teraz to tylko żałoba, kiedyś to zwłoki leżały w domu i ludzie przychodzili i się modlili”.
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		Brak informacji.
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		„Polewkę kiedyś to jak będąc dzieckiem jadłem ale teraz już nie, czarnina też mówili na to ciemna polewka ale to zanika i ja nie wiem jak się robi. Ja to robię powidła na dworze w kotle miedzianym bardzo brzydka była pogoda zawiewało więc trwało to od godz. 9 do 23. Dzień wcześniej zrywam śliwki, kocioł wysmaruje śliwki i śliwki wrzucam i cały czas muszą być mieszane żeby się nie przypaliły”.
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		Brak informacji.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	„Figura jest w centrum wsi figura Jezusa. No i w środę mamy poświęcenie nowego Krzyża był stary Krzyż przy drodze na Kamionne to jest droga powiatowa i teraz go odnowiliśmy. To było z mojej inicjatywy teraz robione. Stary krzyż był raz robiony przez osoby, które jeszcze dzisiaj żyją. Figurka Jezusa nie wiem od, którego roku jest”. „Na Kirhofku był kiedyś cmentarz po niemiecki i tam jeszcze ślady są i został tam jeden taki gruby grobowiec jest ale pusty i tam zostało tylko kilka nagrobków. Wiem, że z tego cmentarza był zabierany płotek do tej Figury Jezusa”.
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji.

4.	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	„Jedyną drogą jak należeliśmy jeszcze pod parafię Kamionny to była droga Krzyżowa organizowana z Księdzem i mieszkańcy szli od Krzyża do Kamionny”.
6.	Lokalne odpusty	Brak informacji.
V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie		
1.	Dożynki	„Nie ma dożynek robimy we własnym zakresie w sumie odkąd ja jestem sołtysem robimy letnie pikniki z muzyką, z gastronomią, zabawa taneczna, gry konkursy dla dzieciaków teraz to był chyba czwarty”.
2.	Dni gminy/wsi	Brak informacji.
3.	Lokalne festyny	Brak informacji.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Brak informacji.